

MONITA ET PRÆCEPTA
M E D I C A.
 INTRODUCTIO.

De corpore humano.

PRIUSQUAM morbos, quibus corpus nostrum est obnoxium, explicare aggredior, operae pretium erit de illo, quale sit in statu integro & sano, quaedam breviter praefari.

SI quis igitur veram corporis humani imaginem sibi fingere velit, is machinam quandam hydraulicam summo artificio constructam, in qua sint innumeri canales humoribus diversi generis

A

fz

ferendis apti & accommodati, animo concipere debet. Horum praecipuus est sanguis, ex quo liquores derivantur, variis vitae nostrae usibus & officiis inservientes; in primis autem ille, quem spiritus animales vocant, qui in cerebro generati, & vi insigniter elastica praediti, motus omnis ac sensus sunt instrumenta; quorum neutrum efficere possent, nisi materiae accommodatae inhaerent. Idcirco fibras duplicis generis, cum carneas tum nervosas, actuosi hujus principii receptacula, formavit Divinus rerum Conditor; quarum utraeque partim membranis corporis intertextae sunt, partim in funiculos colligatae membrbris adhaerent, ad horum motiones ossium adjumento peragendas.

ADMIRANDA autem ista compages primum motorem adhuc desiderat, cum sese movere nequeat. Mens igitur ut dux & moderatrix praeficitur, quae motus omnis & sensus in corpore est effectrix. Illa enim, sive in capite, tanquam in arce sua, habitat; sive ejus locus nullus est, sed per totum corpus sparsa discurret, quod a Xenocrate, Platonis discipulo, disputatum est (a); dominatur in nobis, & res administrat. Motus autem nostri, pariter ac sensus, tam interni sunt, quam externi: illi non tantum partes vitales, quales sunt cor, pulmones, & ventriculus cum intestinis, subjectas sibi tenent; sed & membranas quascunque nervosas.

CAE-

(a) Vid. Lactant. De officio Dei, cap. 16.

CAETERUM insigne quoddam discrimen vulgo ponunt auctores Medici inter motus, quibus aguntur vitalia; & eos, qui caeteras partes agitant: illos, postquam a prima nativitate semel coeperint, perstare, & etiam nobis non volentibus, necessario permanere, hos vero ad mentis arbitrium, prout res incidunt, fieri autumantes. At hoc male judicant, eo decepti, quod naturales illas actiones, licet nobis parum consciis, per omnem vitam continenter persistere vident, nec quantum sentimus interrumpi: cum tamen, si ea res recte perpendatur, liquido patebit non alia ratione vitales istos motus ab animo minime regi videri; quam quod illis nunquam non assuefacti tam prompte & sine attentione eos perficimus, ut volentes etiam cohibere & impedire, quo minus inceptum munus exequi pergant, haud facile possumus. Tale quid experimur, quoties ad solis radios, vel aliud quiddam, quod oculos perstringit, connivemus etiam nolentes; & tamen, mente sic jubente, illas motiones fieri nemo dubitat. Possem id multis aliis documentis probare & illustrare, sed nimis longum esset; malim igitur lectori commendare tractatum a doctissimo medico Porterfieldio editum, qui hanc rem satis dilucide extra dubium posuit (a).

NULLIS autem in casibus magis elucet talis animi virtus, quam in iis praesertim febribus, quae

(a) Vid. Medicinal Essays, published at Edinburgh, Vol. III. Essay 12. & Vol. IV. Essay 14.

quae pestilentes dicuntur. In his enim observare licet, mentem festinanter fabricae laboranti succurrere, contra hostem pugnare, & spirituum animalium ope, nobis id non sentientibus, novos in corpore motus excitare, quibus venenum, quod humoribus insedit, per omnes meatus foras expellatur. Hinc morbum naturae certamen, propriam salutem propugnantis, Medici sapientiores definierunt.

ET isto quidem modo universae machinae periclitanti prospicitur. Sed & parti alicui singulari aliquando consulere oportet, neque tum deest officio suo animus. Etenim si in locum quemvis fortuito inciderit vitium, ne is onere nimio gravetur & doleat, a Natura provisum est, ut sanguini & humoribus per canales vicinos detur transitus. Id autem fit mirabili ista corporis dispositione, qua liquorum tubuli sibi impliciti atque intertexti quaquaversum sparguntur; ita ut non tantum ex venis in venas, sed ex arteriis etiam exilibus in alias, transeat sanguis. Idcirco illic praecipue comparet hoc artificium, ubi obstructionum maximus est metus; ut in capite, abdomine, & longis illis ductuum, qui ad genitalia pertingunt, anfractibus videmus.

ATQUE eo quidem magis necessaria est talis fabricae nostrae constructio; quod, etiamsi non interveniat morbus, ipsae interdum corporis actiones & consuetudine per has vias liberius, quam illas, humores circumferri postulant. Hinc iidem

dem sanguinis canales in aliis atque aliis hominibus, ut usus exegerit, largiores aut angustiores fiunt, prout plus minusve a perpetuis fluidorum motionibus dilatentur. Ita vinolentis arteriae in capite, libidinosis in genitalibus plus turgent, quam in sobriis, & rebus venereis minus deditis.

POSSEM his & illud adjicere, quod vix fieri potest, quin ipsa partium animalium textura, licet vitae nostrae convenientissima sit, in casibus tamen nonnullis aliqua ferat incommoda; haud aliter sane, ac in universa mundi compage necessario in locis quibusdam fulmina, ventorum turbines, terrarum inundationes, pestes, & consimiles calamitates nonnunquam eveniunt. Ut his autem malis occurrit atque obstitit, prout rerum fert natura, Supremus orbis Conditor; ita & illis, quae parvus noster patitur mundus, idonea adjumenta opposuit.

IN eo autem diu laborarunt Geometrae, ut machinam effingerent, quae in motu suo indefinenter persisteret, quam nobile perpetuum appellant; sed votis semper excidentibus operam luserunt. In istiusmodi enim operibus unoquoque temporis puncto aliquid de vi motus effectrice perit, cedente nimirum, sensinque necessario ab ipsis partium frictionibus imminuta, virtute movente; unde perpetuo renovari opus est. Ob hanc igitur causam solius est Omnipotentis rerum Conditoris tale machinamentum perficere; qui corpus

nostrum fabricam ejusmodi esse voluit, potentias
quasque ita disponens, ut esset harum quasi or-
bis, quo semper ac simul munus suum exequen-
tes sese mutuo reficerent.

Ex his manifestum est non per partes, sed
totam simul formari compagem animalem; cum
fieri nequeat, ut motionum circulus peragatur,
quarum aliae ab aliis pendent, nisi adsint omnia
illarum instrumenta. Nam, ut exempli causa
dicam, qua ratione cor poterit se contrahere, ut
sanguinem propellat, sine spirituum animalium
adjumento, qui nec ipsi sine cerebro confici pos-
sunt? Par ratio est aliarum partium principa-
lium. Quae igitur microscopiorum ope animalcu-
la in semine masculino innatantia conspicimus,
sunt revera homunculi, qui in uterum muliebrem
recepti, tanquam in nido foventur & crescunt,
justo tempore excludendi. Reddissime ergo dixit
olim Hippocrates: Nullum quidem corporis est
principium, sed omnes partes aequae princi-
pium & finis sunt (a).

HACTENUS dictis unicum illud adjiciam,
ejus esse naturae machinam omnem animalem, ut
partium eam constituentium quaedam sit quasi in-
finitas; ita ut ultra quam nos sensibus, etiam
microscopiorum, ut vocant, ope adjutis, assequi
possimus, in fila tenuissima abeant. Si secus es-
set,

(a) Ἀρχὴ μὲν ἑδμῶς ἐστὶν τὸ σῶμα, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως
ἀρχὴ καὶ τελευτή. Lib. De locis in homine.

set, neque in corpus universum distribueretur alimentum, neque vitae officia peragi possent.

IN summa igitur, motiones humorum ad normam peractae, simul cum apto partium solidarum statu, sanitatem constituunt; harum autem aberrationes sunt morbi, quae cum innumerae sint, & altera saepe alteram progignat, miraculum fere videtur, si corpus animale ad longaevitatem unquam perducatur. Atque hinc profecto, quam late pateat medicinae usus, quantumque illa aliis omnibus artibus praecellat, perspicuum est.

MACHINAM autem hanc, quae unica motum perpetuum habet, pro varia viventium ratione ad longius aut brevius tempus duraturam finxit Geometra ter Optimus Maximus. Nam perpetuo in vita durare, quale nos gerimus, corpus omnino nequit; cuius rei causam haud difficile est explicare. Fibrae enim membranosae canalium, qui sanguinem vehunt, quas virtute elastica ad liquorem inclusum protrudendum praeditas esse diximus, rigidae fiunt & duriores; unde usibus suis ineptae evadunt, & humorum secretiones in singulas partes sensim diminuuntur. Porro, quod ad vitam summe necessarium est, inutilem vaporem per angustissimos cutis meatus in senio haud satis perspirare, cadaverum eorum, qui aetate sunt confecti, incisiones demonstrant; quae interiores arteriarum partes ossea materia hic illic obductas, adeo ut resiliendi vim fere amiserint,

interdum ostendunt. Quin & ora ductuum naturalium, ad cartilaginis duritiem confirmata, in hujusmodi casibus saepe reperiuntur.

Duo proferam, quae ad hanc rem pertinent, illustria exempla, quorum alterum suppeditant nostri Annales. Pauper quidam agricola, nomine Thomas Parr, in agro saluberrimo Salopiensi natus est, ubi ad annum usque centesimum & trigessimum opere rustico se strenue exercuit; deinde oculis captus, Londinum tandem adductus est, ubi aliquamdiu commoratus, postquam centum & quinquaginta duos annos cum novem mensibus vixerat, anno MDCXXXV. decessit. Mortui corpus cultri sui anatomici honore dignatus est immortalis ille sanguinis circuitus detector, Gulielmus Harveius; qui caetera quidem omnia sana, cerebrum vero firmissimum & ad tactum solidissimum observavit (a). Ita liquorum canales in illa parte longa dies induraverat.

ALTERUM, quod dixi, exemplum in Actis nostris Philosophicis memoratur. Narratio est de sene quodam decrepito Rbaeto, metalli fossore, qui cum centum & novem annos cum tribus mensibus compleverat, anno MDCXXXIII. obiit, a doctissimo medico, Johanne Jacobo Scheuchzero Tigurino, huc transmissa. In secto ejus cadavere lienis exterior membrana maculis nivei can-

(a) Vid. Anatomiam Thomae Parri, ad finem Libri Johannis Betti, De ortu & natura sanguinis, adjunctam.

candoris, primo intuitu variolarum pustulas referentibus, obsessa reperiebatur; quae cartilagineae prorsus erant duritiei, & ultra superficiem reliquae membranae aliquantulum elevatae: sterni prominentiae cum ipsis costis continuae, & plane osseae erant: tendo ille, quo cordi inferuntur arteriae, vel osseus plane, vel saltem cartilagineus: valvulae semilunares, praeprimis arteriae aortae, plane cartilagineae: dura autem cerebri meninx triplo fere solito crassior, & coriacea deprehendebatur (a).

SED ad machinae hujus vitia, quae motus illius turbant & pervertunt, jam cum omnino progrediendum est.

(a) *Philosophical Transactions*, Numb. 376.

